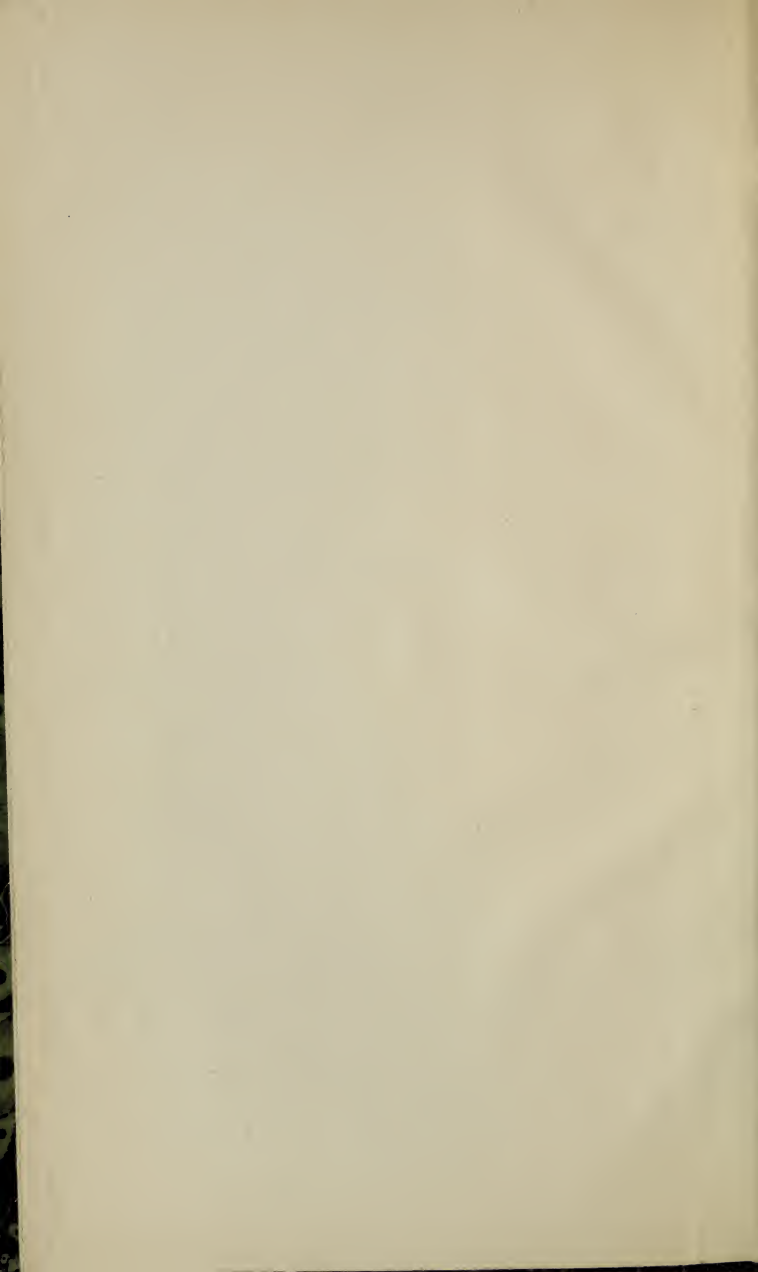

Digitized by the Internet Archive
in 2016 with funding from
Boston Public Library

Aftvunget Svar

til

Belbaarne Herr Statsraad

J. H. Bärens,

Ridder af Dannebrogen,

i Anledning af hvad han i No. 45 af Kjöbenhavn's Skilderie har ladet indrykke
under Titel:

Kjöbenhavn's Jøder, ligesaa gode Borgere,
som de Christne,

ved

Thomas Thaarup,

Ridder af Dannebrogen.

Quid non inter mortalia pectora cogis
Auri sacra fames.

Virgil:

Kjöbenhavn, 1813.

Trykt paa Universitets-Boghandler

Fr. Brummers Forlag,

hos Directeur Johan Frederik Schultz,

Kongelig og Universitets-Bogtrykker.

Handwritten note: J. H. Bärens' angrikkelse for Virgil: Quod non inter mortalia pectora cogis? Auri sacra fames? — — — — — Quod non inter mortalia pectora cogis? — — — — — Auri sacra fames? — — — — —

[Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page]

[Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page]

Forinden jeg griber til nødtvunget Forsvar mod de Beskyldninger, som Herr Etatsraad Bårens har i sit Indrykkede: Kiøbenhavns Løder, ligesaa gode Borgere som de Christne, behaget at gjøre mod mig, maae jeg eengang for alle erklære, at intet uædelt og kalumnios Angreb, ingen lumsk Hentydning, som kunde svække min borgerlige Agtelse, skal kunde bevæge mig til at bruge Udtrykke, der ere den Stats Kultur uværdige, blandt hvis Borgere jeg har den Lykke at kunne regne mig.

Jeg vil ikke undersøge, hvilke Grunde der har bevæget Herr Etatsraaden til, dette saa inurbane Angreb mod mig; men jeg maae tilstaae at efter de Begreb, som Herr Etatsraadens Stilling i Staten byde mig at have om hans Kultur og Urbanitet, var det mig høist uventet, saavel i Hensyn til Materie, som Form.

Da dette Skrift synes for mig at gjøre Grændselinien imellem de tvende Betingelser i min Forerindring, at svare eller tie, saa nødes jeg til det første, endstjondt Skriftet er af den Bestaaffenhed, at det ikke mangler Grunde, for at billige det sidste.

Hvad Aarsagen end kan være til dette sølsomme Produkt fra Herr Etatsraadens Side, saa vil jeg, saa længe det er mig mueligt, ansee det for et Produkt af Overilelse, lig den, der forledeede Herr Etatsraaden til uden mindste Dpfordring at bedømme de Ubildgaardske efterladte Konstværker, en Overilelse, der erhvervede ham et, skjøndt vel ikke et aldeles ubedrageligt Kjændemærke, der efter Sigende, thi jeg har ikke selv seet det, ikke skal have havt den mindste Lighed med det, hvilket vi Digtere kalde Lauream Apollinarem. Hvor ønskeligt især for mig vilde det have været, dersom denne Begivenhed havde tjent Herr Etatsraaden til en gavnlig Advarsel og draget ham til Minde, hvad afgangne Sieur Oldsur formanede Herr Bielgeschrej til, med hvem det synes at Herr Etatsraaden har eet og andet tilfælles: Der Herr übereile sich nicht. Og det saameget mere, som Rygtet virkelig til Herr Etatsraadens Hæder siger: at han skal have givet umiskjændeligt Beviis paa sin christelige Anger over sin Overilelse.

Da jeg nu saaledes har bestemt den Synspunkt, fra hvilken jeg, saalænge jeg kan, vil betragte det Angreb, som Velbaarne Herr Etatsraad Bårens, Ridder af Dannebrogen, har forsøgt paa mine Kundskaber, min borgerlige Agtelse.

og min Moralitet, saa synes det mig nu paa seligt at skrive til Gjendrivelse.

Den første Overielse er selve Titulen paa Herr Statsraadens foreløbige Demonstration af Beviset: Jøderne i Kjøbenhavn ligesaa gode Borgere, som de Christne.

Pettelig kunde man forledes til at troe, at Herr Statsraaden søgte at bevise: at Jøderne i Kjøbenhavn vare ligesaa gode Borgere som de christne Jøder, thi Herr Statsraaden er vel ikke nvidende om, at dette er Benaevnelsen paa de christne Kagerkarle; men hvo vilde nægte ham det? ja jeg vilde endog, uden at gjøre mindste Fordring paa Liberalitet, lægge dette til, at de vare bedre Borgere, end de, der som Christne dreve den Dønt, hvorfor Jøderne beskyldes. Thi naar en Christen driver Kager og Snyderie, da forsynder han sig groveligere mod den christne Moral, end Jøden mod sin Religiositet, der efter sine Rabbiners Udsagn ikke begaaer nogen Synd ved at be-
drage Gojim, dem han ikke anseer for sin Næste. Desforuden svække Rabbinerne de christne Love ved at betage dem en vigtig Deel af deres Birkning, nemlig Skammen af Forbrydelsen, da efter deres Formeening ingen Skam eller Ære, der vederfares Jøden uden for hans Religions Samsund, for-
andrer Begrebet om hans Moralitet, som Jøde

betragtet, og dette er rimeligviis Grunden til, at disse ellers saare iilsintede Menneſker med ſaamegen Taalmod bære den Haan, ſom uopdragne Chriſtne, forſkyldt eller uforſkyldt begegne dem med. Men med dette Beviis vare Herr Statsraadens Iſraelitiſke Principaler ſaare lidet tjente; thi det beviſer hverken mere eller mindre for de Kjøbenhavnſke Jøders Moralitæt, end om man vilde ſige: at Jøde-Tyve vare ligesaa gode og behændige, ſom Chriſtne-Tyve, thi uden at opſtige til Profeſſionens Velde hos Nationen, paſtaaer en tydiſk Skribent, at af de Tyverier og Tyvshælerier, ſom begaaes i Tydſkland, næſten de halve bedrives af Jøder, hvilket han ex Actis trøſter ſig til at bevise, og da Jøderne vel neppe udgjøre en tolvte Deel af den Tydiſke Nation, ſaa er Beviſet for deres Færdighed indlysende, iſær hvad de tydiſke Jøder angaaer, forudſat, at bemeldte Skribent kan føre det.

Men da dette nu ikke kan være Herr Statsraadens Meening, ſaa maa jeg antage; at Herr Statsraaden vil bevise: at Jøderne i Kjøbenhavn ere ligesaa gode Borgere ſom dens chriſtne Borgere.

Det er da denne Sætning ſom ſkal bevies; men hertil hører for det Førſte, at Undtagelſen fra den Regel, ſom ſkal resultere af dette Beviis, maae være ſaa ringe, at den ikke ſvækker Reglens Al-

mindelighed, paa det den kan antages som Norm for Bedømmelsen af Tøder, som Borgere betragtede, item at Statens Sikkerhed og Moralitet ligesgodt vedligeholdes og fremmes, hvad enten dens Borgere ere omfkaarne eller døbte. Men kan nu dette bevises, og det har man vel Ret til at fortre af Herr Statsraaden, saa troer jeg, at det vilde være smukt gjort af Herr Statsraaden, hvis han til Tegn paa sin Hengivenhed og skyldige Erkjendtlighed mod sine Israelitiske Principaler, lod sig indvie til en ægte Ben-Israael ved Judaismens sædvanlige Ritus.

Herr Statsraaden behager nu at gjøre Publikum bekjendt med, hvorledes han, som Embedsmand i nogle og tyve Aar i forskjellige Virkekredse har kunnet samle nogle Erfaringer i denne Sag, hvilke Mange savne, men som dog ere høist nødvendige, for rigtigt at kunne dømme i den. Disse Erfaringer vare ikke i Strid med hans ovenmeldte ældre Troe. Heraf seer man, at Statsraaden har begyndt tidlig paa at erhverve sig de nødvendige Kundskaber til eengang at staae frem som Israels Sagfører, og at disse have forstaaet at vælge deres Mand, for formodentlig at rette sig efter Luthers Ordsprog: *urit mature, quod vult urtica heri*; hvilket Salig Biskop Peder Plade saaledes har oversat: Det skal tidlig krøges, hvad

god Krog skal vorde. Fandt nu Herr Statsraaden vel mange Tøder, som ikke vare det han ønskede, nemlig ikke gode Borgere, saa kunde han dog ikke bestemt angive Grunden dertil at være fiendt Sindelag mod de Christne; foranlediget ved religiøs Overbevisning, men allene den, at de vare Kjøbmænd, som det i Almindelighed foster Overvindelse at være Patrioter, naar Naturen ikke haver givet dem et udmærket godt Hjerte, og Opdragelsen og andre ydere Omstændigheder have befæstet en medfødt Taktfølelse for hvad der er Ret og Uret.

Jeg maae tilstaae: at Slutningen af ovenstaaende Periode falder mig vanskelig at fatte; saasom jeg ikke har Salig Rabbi Aktivas hermeneutiske Gaver; saameget som jeg kan fatte, vil jeg undersøge.

Herr Statsraaden vil paastaae: at den Immoralitet, som han har fundet hos mange Tøder, har sin Grund i at de vare Kjøbmænd. Det maae være en slem Mand den Kjøbmands Mand, jeg frygter, at han og Kammerater ere de, der eensgang tjente i den Legion af hans infernale Majestæts Tropper, der indquarteredes i Sergasenernes Svinn, og nu sendes atter ud, for at paatage sig andre Skikkelser og at nedbryde Moralitet, eller hindre dens Fremme; man veed, at Perio-

nerne ikke mangle Mimit; skulde det nu hælde sig, at een og anden feilede i Rollen, saa maae man antage et genus diabolico-fœmininum, thi Skisdesløshed kan det ikke være efter det gamle Ord: sprog: Djævelen sover ikke, men det maae være af samme physiske Aarsag, som den Herr Etatsraaden, med sin sædvanlige Skarpsindighed i sin Afhandling om den Schühiske Mimit har opdaget, naar Skuespillerinderne bomre i Udførelsen af deres Roller.

Men nu ere de fleste af den jødiske Nation handlende. — Her har Etatsraaden atter overilet sig.

Dog Sagen fortjener en alvorlig Undersøgelse. De har sagt, Herr Etatsraad! at De ikke bestemt kunde angive: om Grunden til, at mange Jøder ikke vare det, hvad De ønskede dem at være, laae i et fiendsk Sindelag mod de Christne, foranlediget af religiøs Overbeviisning. De tilstaaer altsaa Mueligheden af dette Sindelags Tilværelse, og kan ikke bestemt nægte dets Virkning. Først maak jeg give mig den Frihed at forespørge mig hos Herr Etatsraaden, om jeg fejler ved at antage: at Overbeviisning er Resultatet af Grunde, som man ikke kan modsige, og hvad er da det for en Overbeviisning i Følge hvilken Jøderne ere berettigede til at hade de Christne? og dernæst hvad

er da christelig Religion og christen Stat? mon de ikke begges Grundvold er Immoralitæt?

Statsraaden paastaaer derimod, at Grunden til de Jøders Immoralitæt, med hvilke han havde Aarsag at være misfornøjet, eene laae deri: at de vare Kjøbmænd, som det i Almindelighed koster Overtindelse at være Patrioter.

Det er mig saare vanskeligt at fatte: hvorledes Herr Statsraaden bestemt kan sige (thi dette tilkjendegiver han ved Ordet allene) at de omtalte Jøder vare mindre moralske fordi de vare Kjøbmænd. Hvoraf veed han, at den omtalte religiøse Overbeviisning ikke har været, om ikke den egentlige Aarsag, saa dog en saare medvirkende hertil, og kan da Kjøbmands-Aanden allene anses som Aarsagen til denne Virkning, eller og skal den stedmoderlige Natur have Skyld, der efter Herr Statsraadens Undtagelse at dømme, ikke havde givet dem et udmærket godt Hjerte, og Opdragelsen og ydre Omstændigheder altsaa ikke havde kunnet befæste en medfødt Taft-Følelse for hvad der er Ret eller Uret. Om den jødiske Nations Opdragelse i Kjøbenhavn kan jeg intet tale: da jeg ikke kjænder den; men har den hidindtil grundet sig paa de religiøse Principier, som jeg ved Oversættelser af Jødernes politiske og moralske Skrifter, forudsat at disse Oversættelser ere

troe, har erfaret, saa tør jeg ikke kalde den moralisk. Og seer man hen til, hvor saa i Forhold til Nationens Størrelse, der have udmærket sig ved Kunster og Videnskaber, saa lader sig intet Fordeelagtigt slutte om Nationens Kultur.

Herr Statsraaden har antaget den Sætning: at Kjøbmands-Standen er mindre moralisk end andre Stænder, det er mindre flikket til den højeste Grad af Moralitæt, Patriotisme. For det første er det baade en Grovhed og tillige en ubevist og ubevislig Fornærmelse mod en Stand, der tæller saamange kultiverede og for Retskaffenhed erkjændte Mænd i deres Samfund, der have givet de meest utvetydige Beviis paa den reneste Patriotisme, hvorom Herr Statsraaden ikke kan uden ignorantia malitiosa være uvidende. For det andet, hvad er et af Naturen udmærket godt Hjerte, og hvad som Modsatning et af Naturen udmærket ondt Hjerte. Beskyldninger af Partiskhed mod Forsynet, eller rettere Galimathias.

Mennesker kunne formedelst naturlig Organisation besidde een eller anden Temperaments-Dyd; men endskjøndt en saadan kommer Samfundet tilgode, kan den dog ikke tilregnes sin Eiere som noget Værd, det staaer jo ikke i hans Magt at være anderledes. Herredømme over sine Videnskaber er Dyd, er Moralitæt.

Men nu ere de fleste Kjøbenhavnſke Tøders Erhverv Handelen, thi den ſaare ringe Deel af denne Nation, ſom bidrager til at fremme den produktive Induſtrie, er ſaa ubetydelig, at den paa ingen Maade kan komme i Betragtning. Ingen Handelsgreen er ubenyttet af dem fra Grosſerereren af til Kræmmeren, fra denne til Pjaltehandleren, ja Dreengen har knapt fuldendt ſin arithmetiſke Opdragelſe, førend han indfinder ſig paa Amager-Torv, for at fuldende ſine Handels-Tirrociniere, og lægge for Dagen, hvorledes han har til praktiſk Udøvelſe fattet den mere erfarne Faders Handelsraad. Dette Torv kan anſees ſom det første Trin til Rigdom og Afgtelle, endſkjøndt, efter det Selſkab at dømme, ſom der drive deres Haandtering, man ikke kan gjøre ſig det mindſte Begreb om, at denne Plads ſkulde være en Høiſkole for Kultur og Moralitet; og er det vel ikke umueligt, at een og anden Eleve fra dette Inſtitut, midt i ſin Herlighed jo ſtundom kan give een og anden Prøve paa, at han endnu ikke har glemt ſin Børne-Lærdom. Men alt dette tilſidesat, Kjøbmandſkab er Tødens enefte Beſkiæftigelſe, og nu erindre man ſig, hvad Herr Statsraaden har ſagt om Kjøbmands-Standen; mon han nu ikke atter har overilet ſig? Men maaskee hvad der er ſagt, ſkal tjene til at bevife, enten det udmærkede gode

Hjerte, Naturen har givet hans Principaler, eller og den Heroisme, med hvilken hans Principaler kæmpe, for at vinde Patriotismens Borgerkrands, hvilket vel ved Data uden al Ræsonnement vil vorde godtgjort, naar Herr Statsraaden fremtræder i al sin Herlighed og Vælde, som — sine Principalers Valerius Maximus.

Men det er Herr Statsraaden] ikke nok at have forsøgt paa at nedværdige Kjøbmandsstanden, og sine Principaler med, dem han dog burde forsvare. Det hele danske Christne-Samfund kaster han af Christen-Kjærlighed en forhadet Skygge paa; jeg maae overvinde min Modbydelighed, jeg maae anføre hans egne Ord:

“Ingen Religions Troesbekjændere ere til alle Tider, hvad de efter dens Grundsætninger bør være. Den christelige byder saaledes: almindelig-Velvillie, Kjærlighed til Næsten, Sengivenhed for og Lydighed mod Konge og Øvrighed; men besjæles alle Dannemarks Christne af denne Tænkemaade? O! at vi ikke maatte sige at Landet lider, fordi ikkun faa vise den i Gjerningen!!!”

Sandelig, Herr Statsraad! det er godt at nogle Religioners Bekjændere ikke altid ere det, hvad de efter deres Religions Grundsætninger bør være. Ere de Religions Grundsætninger, paa

hvilke jeg ved Oversættelsen i Dansk fra Orientalisters Oversættelser i Tydsk har givet Prøver, virkelig antagne af den jødiske Nation *), foredraget i dens Synagoger, læres i dens Skoler, saa er det saare godt, at disse Religions Grundsætninger, hvis Tilværelse og Virkning Herr Statsraaden ikke bestemt kan nægte, stundum tilfidesættes og ikke følges. Om de 2de, der udgjøre Basis for Judaismens Religiositet, Jehovah anseet som en National-Gud, der har bestemt Herredømmet over Jorden til Søderne, sine fortrinligste og ene elskede Børn, kan ingen Tvivl mere opkastes, at de jo ere indtil denne Dag ufravigelige Troes-Artikler for Søderne? men hvilke Principer kunde ikke heraf udledes, og hvad vilde deres Følger vorde, naar disse med Strængighed fulgtes, og Staterne ikke havde sikke Midler i Hænde til at dæmpe ethvert Barfokobaisk Foretagende?

Det er vanskeligt at bestemme, hvad egentlig Herr Statsraaden har meent med sin Exclamation: o at vi ikke maatte tilstaae ic., enten dette skal være en ved Sandheds Magt paa hans ædle Hjerte

*) Jeg maae her eensgang for alle anmærke, at jeg i min Indledning intet Kategorisk har paastaaet. En Omstændighed, som Herr Statsraaden uidentvivel med Glid ikke har villet lægge Mærke til.

ham aftvungen Tilstaaelse, eller en grundet Frygt for at han maae komme til at tilstaae: at Landet lider, fordi kun faa af Danmarks Christne vise almindelig Velvillie, Kjærlighed til Næsten, Erbdighed og Hengivenhed mod Konge og Øvrighed. Jeg vil for at undgaae al Rabbiniseringen med Herr Statsraaden, hvori han er stærkere end jeg, antage den sidste Fortolkning af hans Ord; men hvad Resultat kan nu heraf drages? mon andet end dette: Jøderne i Danmark ere ligesaa gode Borgere, som de Christne; men begge due i Almindelighed saare lidet! Hvilken Overielse, Herr Statsraad! Men sliq en Frygt, Herr Statsraad, vover De at yttre i et offentligt Blad, i Kongestaden, Oplysningens Middelpunkt, nær ved den Konges Trone, der saa ofte, endog med Henrykkelses Taarer, haver bevidnet sit Faderhjertes umiskjændelige Følelser af sine Børns uroffelige Tilid, usvækkelige Hengivenhed. En saa fornærmende Frygt vover De at yttre mod et Folk, blandt hvilket Deres Konge gav Dem Embede, Rang, Hæder! Imod et Folk, i hvis selskabelige Kredse, optaget som Medlem, De hver Dag hat Vejlighed til at kjende og overtydes om den Kultur, den Urbanitet, og den almindelige Velvillie, som udgjøre dets Særkjænde, og som De for dets Hospitalitet lønner med sliq Utaknemmelighed! Imod

et Folk, som lyder dets Konge og hans Love af Overbeviisning, der med mandig Taal bære Tidens Byrder og staaer rede til hver Opoffrelse for Tronens Hæder og Sikkerhed, fordi det kjænder dem nøje forbundne med Statens sande Held! Mod et Folk, hvis Statsforfatning og Tænkemaade, Franterne selv i deres Revolutions meest stormende Periode hædrede, og som selv dets Fiender ikke nægte deres Agtelse! og et saadant Folk, hvis Bærdighed De har vanhelliget, vover De endog at apostrophere? — Men mere siden om dette.

Jeg kan i Følge min allerede gjorte Erklæring forbigaae at svare paa alt det, som Herr Etatsraaden i Nyeste Kjøbenhavns Skilderie, Columnne 707 og 708, siger indtil 709, hvor Herr Etatsraaden saaledes behager at udtrykke sig:

Endeligen ville alle de, som af Fordomme, Had eller Misundelse glæde sig over Forerindringen, imidlertid foreløbigen lægge Mærke til: (Herr Etatsraaden er uudtømmelig paa Beskyldninger mod sine christne Medborgere).

Kun dette maae jeg dog erindre: at jeg ingensted i min Forerindring endog paa den fjærneste Maade har yttret end den mindste Tvivl om, at jo Isøderne ved Identifikation med de øvrige Statsborgere kunde forædles, og vorde gode Borgere, jeg har ligeledes ikke hentydet hvad jeg har

sagt om den jødiske Nation i Uminbelighed paa Kjøbenhavns Tøder i Gærdeleshed. Imidlertid da der arbejdes paa deres Forædling, er denne dog vel ej endnu tilendebragt, ligesom og dette Arbejde viser: at de trænge dertil. At Tøder i Kjøbenhavn opofre Tid og Formue for at tilvejebringe denne Forbedring i deres Troesforvandtes Moralitet, viser: at de ere oplyste Mænd, der skædeligen indsee dens uundgaaelige Nødvendighed. At Mænd, som de Herr Statsraaden har opregnet ved Høitids-Taler i Tøde-Instituterne have lagt deres patriotiske Ønsker for Dagen, at denne Identifikation maatte fremmes, viser: hvor meget det er agtbare christne Mænd af alle Stænder om: at gjøre, at vise Tøderne, hvorlunde de paa alle Maader ville nærme sig dem, for at medvirke til den mere oplyste Tødes Ønskes Opfyldelse.

Jeg har anset som den største Hindring for denne Identifikation de tvende Dogmer. En national Gud, der udelukkende elsker Tøderne og Forjættelsen om Verdens Herredømmet, kunne eller ville Tøderne ikke frasige sig disse, saa er min uforgribelige Mening denne, at Identifikation vil være vanskelig om ikke umuelig at iværksætte, men saa troer jeg tillige: at det var saare vel, for enhver Stat ved Love at sætte Dæmning for

den Indslydelse, som flige Dogmer kunde have paa Statens indvortes Sikkerhed og Velstand. Følger, der meer end et Sted have vist sig, saavel i For- som Nutiden, og som have givet Anledning til Keiser Napoleons vise Dekreter.

1. Herr Statsraaden behager at sige, at min Forerindring indeholder alskens Ting Sagen uvedkommende, men hvilke disse Alskens Ting ere, behager han ikke at underrette sine Læsere om. Han gaaer nu løs paa Christne igjen og glemmer aldeles: at de Grusomheder som Christne have begaaet mod deres Troesforvandte og Indierne, ere tvært imod Christendommens Aand og dens udtrykkelige Bud. Men anderledes forholdet det sig med Jødernes Dypførsel nyeligen i Rhin-Departementet og fordem i Spanien og Polen, da de ikke i Følge deres Religions Principer synes at ansee andre end deres Troesforvandte for deres Næste, saa kan man med Rimelighed antage det som Grund, tilligemed deres auri sacra famas til deres ublue Extorsioner. De uldne Fabrikers Forsald i Spanien 200 Aar efter Jødernes Uddrivelse forarsagedes unægteligt ved det meget Guld og Sølv, som indslød i Spanien fra Indien, og som satte Spanierne i Stand til at sælge deres Uld til Englænderne, og for et Tilskud af Penge, som de da til den for den raae Uld

indbragte Sum, rundeligen vare i Besiddelse af at forskaffe sig forarbejdede Uldvare.

2. Hvorledes kan jeg komme til at bevise, at de Beskyldninger, som paa andre Steder ere Tøderne gjorte, ogsaa maae gjøres Tøderne i Kjøbenhavn, hvor har jeg fordret: at andre skal bevise det der ikke lader sig bevise, at nemlig visse Grundsætninger ikke læres i Tødernes Skoler &c. lader dette sig ikke bevise, saa lader det sig jo heller ikke bestemt nægte. Her bliver jeg nødt til for de Læsere, som ikke eje Bogen Moses og Jesus at anføre hvad jeg der i Forerindringen har sagt.

For det oplyste og upartiske Publicums Domstoel fremlægger jeg denne Oversættelse, kan den gjendrivees, skal ingen glædes mere derved, end jeg. At fremme og modtage Oplysning er enhver Statsborgers helligste Pligt, og kan den jødiske Nation frikjændes for de Beskyldninger, som til alle Tider og i alle Stater ere gjorte imod den, da skal jeg vist ikke misunde den sin Sejer. Staaer heri et eneste Ord om de kjøbenhavnske Tøder i Særdeleshed. Men om de kjøbenhavnske Tøder nu offentlig erklærede, at de ansaae Jehovah ikke som en national Gud, der udelukkende elskede deres Nation, men som alle Menneskers almindelige Fader, der med lige Kjærlighed elskede alle,

som sine Børn, at de anfaae Forjættelserne om et Verdensherredømme for Jøderne, som en Urime- lighed, og alle de Grundsætninger som Rabbiner- ne have uddraget af disse tvende Principier, som upassende og forkastede Spidsfindigheder, saa troer jeg man turde troe dem paa deres Ord. Hvad Statsraaden for Resten anfører er intet Svar værd. Kun den Beskyldning, at jeg har udeladt med Billie noget, der kunde siges til Jø- dernes Fordeel, maae jeg fralægge mig, ved at an- føre efter at have oversat alt det jeg har fundet om Napoleons Dekreter, det oversat som jeg har udeladt. Dette findes tilligemed det i min For- erindring i Staats-Geschichte Europas von dem Frieden von Tilsit bis zur Abreise Napoleons zur Armee in Spanien. Fünfter Jahrgang. Mit 4 Portraits 4 Abbildungen historischen Mönken und 2 Karten. Tübingen im Verlag der J. G. Cottai- schen Buchhandlung 1810 in duodes pag. 139, 140, 141.

De strænge Foranstaltninger, som skulde staae i Kraft i 10 Aar, kunde vel ikke virke andet end en aldeles Omvæltning i de hidtilværende Forhold imellem Jøderne og alle Ikke-Jøder i Frankrige og Kongeriget Italien. Dersom de maatte synes intollerante, da har det sin Grund blot deri: at man det hele attende Aarhundrede

igjennem har prædiket en Tolerants, paa den Morals Bekostning, som opholder Selskabet i sin Virksomhed og Styrke.

Det var nødvendigt, at den franske Keisers Udsærd maatte være forskjellig fra Fendal Regjerings, der ikke beskyttede Tøderne for den Fordeels Skyld, som disse stiftede i Staten; men for de rene Indkomsters Skyld, som de tilvendte Fyrsterne og deres Ministre, for desto frækkere at kunde drive deres Udsuelsesværk. I Almindelighed hørde det hele Tødedom en Tidssalder til, da Statshuusholdingen var en Huusholdning med Korn og andre Produkter af første Nødvendighed. I denne Tidssalder skulde Tøderne udgjøre Handelsstanden, for at sætte Verden i Sammenhæng med sig selv. Da denne Tid alt for længe siden var forsvundet; men Tøderne endnu bibeholdte deres gamle Karakter, saa var det endelig Tid at udelukke dem fra deres med den laveste Egen nytte drevne Handel, og at indføre dem i Samfundets øvrige Forretninger. Og det var saameget mere Pligt for den franske Keiser heri at foregaae andre Regenter med sit Exempel, som han ved sit Forsæt at udstyre den franske Adel med ubevægeliggjorte Kapitaler, ikke kunde overlade Penges Manipulation til et Selskab af Personer, der ved deres blotte Bencævnelse lagde for Dagen,

at de ikke vilde være regnede til de øvrige Statsborgere. Det kan være vovet, at bringe Jødedommets Reform i Sammenhæng med den franske Arve-Adel; men da den Punkt, hvori begge berøre hinanden, saa umiskjendeligt fremspringer, og saavel hin som denne vare een Lands Børn, saa er det i det mindste tilgiveligt, at ande en Sammenhæng der, hvor, naar man undtager Notizen, hvorpaa Faktum maae grunde sig, alt er givet.

Det kejserslige Dekrets Vand gik raskest over til Tydskland, dog syntes den her at bortslagte imellem alt for stor Strængthed og alt for stor Eftergivenhed. Først da, naar Fendal-Bæsenet vorder banlyst af Tydskland, først da, naar Tydskland faaer en Adel, forskjællig fra Godsejernes Stand, først da vil man ret tydeligt indsee, hvor meget Jødedømmet hindrer Tydsklands Uddannelse og gribe Forholdsregler lige med den franske Keisers. Endnu finder enhver Adelsmand sin Fordeel ved, at der gives Jøder i Samfundet, og hvad er naturligere, end at han indbilder sig, at hans Fordeel ogsaa er Samfundets.

Saa vidt gaaer Underretninger om Jøde-Reformen i Frankrige. Det er jo naturligt at de, som ikke forbryde sig mod Loven, ere ikke indbefattede under dens Revselse *lex non iusto data est.*

Men følger heraf at Napoleon skulde ville ophæve de øvrige Dekreter, fordi Dekretet om Gjældsfordringen sattes ud af Kraft, og saaledes lade Tøderne i sit store Rige deres gamle Forsatning, det kan jeg ikke troe, især hvis han har erfaret deres sidste Dpførsel i Polen, hvor de angave de Gejstlige der havde skjulet fransk og sarisk Ejsendom for Russerne.

3. Kan der tænkes et større Absurdum, end det, som Herr Etatsraaden statuerer, at mange sig krydsende Omstændigheder gjøre det til en ærefjær Mands Pligt og Kjændemærke at oversætte det, som er skrevet til Tødernes Forsvar, hvortil Forsvar, hvor ingen Angreb har Sted, og hvad i al Verden kan det være for et Virrevar af sig krydsende Omstændigheder hvorom Etatsraaden taler?

At Buchholts Skrift er et Niddings Værk skal bevises, men hvad er saa Oversætteren, Udbreder af et Niddings-Værk, men see, det laae Herr Etatsraaden paa Hjerte at faae udsagt. Min Forerindring er slettere end Bogen, derom faae andre at dømme. Etatsraaden naaer aldrig op til et autos epha. Bogen er kastreret i Oversættelsen, et urbant Udtryk.

Nu rykker endelig Hr. Etatsraaden frem med sine Gjendrivelser. Hr. Etatsraaden vil, at jeg skal

have sagt: at Meened imod en Gøj eller Ikke-Jøde er ingen Synd. Og at jeg søger at bevise dette dermed: at der i en gammel Bøn staaer, og tilgiv os alle de Synder, som vi have begaaet imod dig, ved dit Navns Vanhelligelse, saa og de vi have begaaet imod dig ved falsk Eed, det er en aabenbar Fordrejelse af mine Ord. Hos mig hedder det, at Meened mod en Gøj eller Ikke-Jøde er en Synd, ikke fordi den er begaaet imod en Gøj, men fordi Guds Navn derved er vanhelliget. I hvis Navn sværges Eeden? mon ikke i Jehovahs, er da en Meened ingen Vanhelligelse af hans Navn? her nytter ingen Rabbini-feren. Jeg har dernæst sagt, at Jøden faaer Absolution paa Jom Kipor for denne saavel som andre Synder, bruges Bannen om Syndsforladelse ikke mere? gives ingen almindelig Absolution paa Jom Kipor? hvorfor har Herr Etatsraaden ikke ogsaa gjendrevet hvad jeg har sagt om Mental-Reservation ved Eeden? At oversætte Ordet schmadden ved tilintetgjøre er non sens efter Etatsraadens urbane Talebrug, hvorfor angriber Herr Etatsraaden ikke den anden supponerede Radix lehaschmid, og overalt er den der er udstødt af det israelitiske Samfund ikke tilintetgjort for det?

Statsraaden vil bevise, at Ordet Gøi ikke
 bruges om de Christne, og det, fordi Ordet, der
 har været til for omtrent 1800 Aar, da brugtes
 om Afgudsdyrkere, kunne det ikke derfor endnu
 bruges om alle dem, som ikke høre til det jødiske
 Religions Samsund; men at det bruges endnu
 saaledes, det er det jeg har beviist og skal endnu
 ydermere bevise. Philosophen Kant i sin Bog:
 Der Streit der Fakultäten, i en Pag. 75 i den
 Königsberger Udgate anbragt Note, bevidner Bru-
 gen af dette Ord om enhver Ikke-Jøde med disse
 Ord: "Juden, Mahomedaner und Indier halten
 das für kein Gesetz, was nicht die ibrige ist, und
 benennen andere Völker die nicht eben dieselbe
 kirchliche Obserwanzen haben mit den Titel der
 Verwerfung, Gøi, Dschauer u. s. w., nämlich
 der Unglaubigen." Grattenauer i sin Bog; Wie-
 der die Juden, fortæller følgende Anekdote: I
 Frankfurt kjøbte en Jøde 400 Ræveskind af en
 Christen, for Pengene gav han et med Jødeskrivt
 skrevet Beviis, der efter hans Sigende isd paa,
 at Pengene skulde betales om 4 Uger; paa For-
 falds-Dagen fordrede den Christne sine Penge,
 Jøden nægtede at skylde ham noget, Sagen kom
 for Retten, Beviset fremlagdes og indeholdt føl-
 gende:

X = per = fix

Haasen sind kein Fuchs,

Esel haben Ohren,

Der Goy wird geschoren.

= X per fix

Ich zahl mein Lebtag nichts.

End videre, jeg veed meget vel, at Tøderne nægte, at de ved Ordet Goy ikke forstaae de Christne, men allene Fremmede, og Folk (Nochri) i Modsætning af Ger Toschabh, den Fremmede, som har nedsat sig blandt Tøderne, og i Særdeleshed om

- a) Accum eller Afgudsdyrkere, som tilbede Stjernerne,
- b) Minnim eller Manichæer.
- c) Epicurcim eller Epikuræer.

Disse siges i Kelim Cap. §. 61 at være Fæetlige. Raschi i sin Komentar over Avodah Sarah Fol. 18. 2. og 14. 2. erklærer: at de ere udelukkede fra det evige Liv og tilkjendte Helvede. I Medrasch Tillim hedder det Fol. 50. 1: Gojim have ingen Ret til det evige Liv. Men naar nu i Bogen Nachalath Schibbach Ordet Accum bruges om de Christne, og det i en foreskreven Formular til et Gjælds-Beviiis, naar Kant, Eisenmænger, Cohenstein, Zeller, Tyhsen og flere, alle bekiendte og agtede, den første i Særdeleshed som

Philosoph, de andre som kyndige Mænd i de orientalske Sprog, alle ere af den Mening, at Ordet bruges i denne Forstand? Mon det da kan kaldes et Modbeviis, at Ordet, fordi det brugtes for 1800 Aar siden eller saa omtrent, som Etatsraaden behager at udtrykke sig, om Afgudsdyrkere, de eneste da værende Jkke-Jøder, ikke bruges om alle Jkke-Jøder endnu? jeg troer det nu beviist.

Den, som Etatsraaden kalder det, pharisæiske Sententz: tob bogojim laharog, endog den bedste af Gojim maae man dræbe, fordreier Herr Etatsraaden i sin Oversættelse saaledes: Den er for henved 2000 Aar siden fremsat af en enkelt Pharisæer, og betyder hverken mere eller mindre, end at enhver, der ikke antog hans Lære, fortjente ej at leve. Oversættelsens Rigtighed nægter Herr Etatsraaden ikke; hvorfor da fordreje den? Nu kun et Spørgsmaal, Herr Etatsraad! er det, hvad Skrift og Tradition lærer hvad der staaer skrevet i Mischna og Gemara, i Migvos, Geseiros, Taknonos og Segojim de Rabbannan, forkastet af de nuværende Jøder, eller udgjør det endnu Jødernes Politi- og Moral-Love? Nu veed man, at de tydske Jøder bekjende sig til den pharisæiske Sekt, og tillige, at dens Stiftere forbrede en uindskrænket Antagelse af dens Læresæt-

ninger. Og disse udmærkede sig vel bitter Intolerants allerede i Christi Tid.

Hvad Herr Statsraaden i Forbigaaende siger, er pudseerligt nok, her nødes jeg atter til at afskrive: "I Forbigaaende være det sagt, at intet er uretfærdigere *) end at gaae tilbage i den mørkeste Oldtid for at opsøge forhadte Exempler og Sententser **), der aldeles ikke passe til vor Tidsaalder ***). Hvad vilde vel en Tolder i vore Dage sige, dersom nogen vilde bevise ham at han ikke kommer i Himmerige med Skriftens Ord: Toldere og Skjøger kunne før komme i Himmeriges Rige end I." Det nye Testamente altsaa, thi dette forstaaes dog vel ogsaa om Skriftens Ord i Almindelighed, især af Christne, indeholder i Jesu Taler forhadte Exempler og Sententser, der aldeles ikke passe sig til vore Tider, og intet er uretfærdigere end at gaae tilbage i den mørkeste Oldtid, for at opsøge disse; thi det er dog vel den mørke Oldtid, der for 1788 Aar siden omgav Jorderige, en Sætning, som i Henseende

*) Er det uretfærdigt at være Antiquar?

**) Saa ere dog disse Exempler og Sententser forhadte?

***) Hvorfor forkaster man dem da ikke og tilkjendegiver at man har forkastet dem, det er dog vel ikke uchristeligt at fordre dette?

til Grækere og Romere gjør Herr Statsraadens historiske Kundskaber just ikke nogen synderlig Ære. Jeg overlader til dem, hvis ærefulde Kald det er at foredrage den christne Moral i Kirker og Skoler, at gjendrive Statsraadens Sætning; men jeg forbyrdes over den Dristighed at føre noget Bevis, jeg vil ikke tale om Angrebet paa Statens antagne Religion, men om det Begreb, som dette forudsætter om Statsraadens Medborgeres Kultur, troer han da at denne staaer paa et saa lavt Trin, at de ikke skulde kjende, hvo disse Soldere vare, som nævnes i dette Sprog? hvo kan være uvidende om, at disse vare jødiske Forpagtere af Romerrigets Stats-Indkomster i Palæstina, og at de inddrev disse Skatte med Haardhed og Uretfærdighed, og udsuede deres Troesforvandte, hvorfor disse bare et udødeligt Had til dem, og den højeste Affkye for dem? Og dette var Følgen af at Statens Pengesæks og det i selve Palæstina var kommet i Jødernes Hænder, saaledes i Spanien, saaledes i Polen, saaledes i det nederrhinske Departement, og hvo tør vel driste sig til at være Borgen for, at i enhver Stat, hvor dette er Tilfældet, de samme Aarsager ikke frembringe de samme Virkninger. Men kan nu dette hentydes paa de kongelige Embedsmænd, som vi kalde Soldere? Er det værd at svare paa? og hvo ere vel i Stand

til at føre slikt Beviis imod deres Moralitet, uden netop Herr Statsraaden?

Endelig kan intet Allegat anvendt paa Statsraadens Maade være mere meeningsløst. Thi det maatte jo da hedde Toldere og Skjøger kunne lettere komme i Himmerige end Toldere og Skjøger, men mod hvem var Jesu Tale stilet? mod dem, som han kalder Dienstkælke, Hylkere, kakkede Graave, mod dem, som offrede Gud Kommen og Dild, som bade paa Badernes Hjørner for at vise deres Andagt, som lode trompete for sig, naar de udelede Almisse, som for at udmærke sig lode sye Bræmmer om deres Klæder. Kort sagt: om Pharisæerne. Og disse Udtryk af Jesu Mund viser, hvor højt de vare stegne i Immoralitet og Forstokkenhed.

Herr Statsraaden vil gjendrive, at Jehovah ikke er Jødernes National-Gud, trods alt det, der i denne Henseende derom er lagt for Dagen, som uimodsigeligt Beviis for denne Sætning, og det ved at analysere Ordet Jehovah paa Rabbinerviis, nemlig, at det betegner: Han har været, er, og vil være; men kan ikke alt det anvendes paa en National-Gud, kan det ikke siges om Jehovah, at han har været, er og vil være Jødernes sit elskelige Folks National-Gud, hvad har nu Herr Statsraaden beviist? jeg mener intet af

det, han vilde bevise, og Skriftet og Fortalen blive altsaa, hvad de vare.

Herr Etatsraaden kommer nu til at tale om Jødeskolerne, jeg troer jeg har talt om dem med den vedbørlige Agtelse. Ingen kan med oprigtigere Hjerte ønske deres Fremgang end jeg. Aldrig kan den oplyste Jøde bedre anvende sin Tid og endeel af sin Rigdoms Overflod, end paa dette vigtige Foretagende, og det paa en Tid, da saa mange andre af hans Nation anvende deres paa en daarlig ja næsten latterlig Prunk, og ved deres Hoffart og inurbane Dpførsel, Lyder, hvorved især de saakaldte unge jødiske Eleganter udmærke sig, opvække Had imod deres Nation, og smilende Medlidenhed mod dem selv, og saaledes ved deres Prunken, Pralen og avede Manerer, ligesaavel dokumentere, at Handelens Produkt ikke har været mislig for dem, Udtryk, som Herr Etatsraaden har behaget at bruge, som hvor nødvendigt det er at arbejde paa Nationens Kultur. Jeg har i min Forerindring blot antydnet et og andet Ukrud, som maatte luges af denne Planteskole, og dette maae rimeligt være Aarsag til, at mange af de Pøder, som i denne Planteskole spæde deres Plejeres Omhue Frugter, siden udplantede i Almindelighed saaledes have udarttet, at yderst faa have svaret til deres vakte Haab og til

den Virkning, saamange Hædermænd med Ret kunde formode af deres Højtids-Taler.

Herr Statsraaden er utrættelig i sine Udfald mod sine Troesforvandre, og endskjøndt hvergang snublende over sine egne Been rejser han sig dog atter for at fornøye Angrebet og — atter at snuble. Jeg skulde næsten troe, at den samme Mand der foer i Sieur Bileams Æsel, og gav det en oratorisk Svada, som siden ikke er sporet hos de 4benede og sjælden hos de 2benede af denne Art, en Svada, hvorved bemeldte Sieur Bileam maatte velsigne hver han vilde forbande, at denne samme Mand usynligen havde været tilstæde om Herr Statsraaden og tvunget ham til at bevise det modsatte af det, han vilde bevise.

De Christne ere Aarsag i Tødernes ringe Kultur, de Christne ere Aarsag i Tødernes Utilbojelighed til at nærme sig Identifikation med dem. Men, Herr Statsraad! naar hæderlige christne Gejstlige og Embedsmænd holde Taler i deres Instituter, modtager Indbydelser til deres Dineer og Supeer, og gjængælde disse, saa kan man dog ansee dette som Nærmelse, og hvorfra have de saa cultiverede Tøder faaet den Uddannelse, hvorved de udmærke sig fremfor deres øvrige Troesforvandre, uden ved Dmgang med Christne? De øvrige, som ikke enten have villet eller kunnet

pleje denne Dmgang, ere det ikke de, der saa tydeligt i deres Udfærd og Tænkemaade vise, hvor lavt de staae i Kultur mod Christne. Jeg vil ellers endnu anføre, og sandelig til Overflod, en historisk Beretning om hvad Borgeren Laumont, der i den franske saakaldte Republik's 10 Aar var Præfekt i det nederhinske Departement, har erfaret om de der hofsatte Jøder, den findes i Statistique du departement de Bas-Rhein l'an X. feul 198-206.

Har Revolutionen forandret Jødernes Sæder og Skikke? have de nærmet sig de øvrige Borgere? have de indgaaet ægtefabelige Forbindelser med dem? et bekræftende Svar paa disse forskellige Spørgsmaal vilde i alle Tilfælde være Philosophien og Humaniteten velkomne, og fremstille det Resultat, som man kunde være berettiget til at vente af et saa oplyst Aarhundrede. Men, desværre! i hvad der end kan være Aarsag til denne Utilbøjelighed og Mistroe, Skilsmisssen imellem Jøderne og de øvrige Borgere, er endnu altid den samme. Jeg undtager den rigere Klasse, som næsten i alle Lande har aflagt Mængdens Fordomme. For Resten slæber den store Hob af Hebræer sig frem i deres Uvidenhed og Nedrighed.

Deres religiøse Grundsætninger, som skille dem fra de øvrige Nationer, og som endnu intet kan udrydde, er en uovervindelig Hindring i den Nærmelse, som det almindelige Vel kunde fordre. De kunne ikke løsrive dem fra den Idee, at holde sig for Fremmede, der leve i Landsflygtighed. Undtagelser fra denne almindelige Stemning hos Jødefolket ere sjældne. Dog ere deres Præster og Rabbiner af temmelig Dannelse og Tænkemaade. Men om disse og hemmeligt vilde frasige dem alle de Fordomme, som deres Embede medfører, saa indseer jeg dog ikke, at de turde vove at give det ringeste Beviis derpaa for deres fanatiske Hob, og at de uden Fare kunde gjøre det. Endelig, paa det jeg ikke skal beskyldes for at have lagt Dølgemaal paa noget, der er kommet til min Kundskab, vil jeg her anføre hvad Philosophen Fichte siger om den jødiske Nation i hans Beitr. zur Be-richt. der Urtheile über die Franz Revol. S. 186:

„Fast durch alle Länder von Europa verbreitet sich ein mächtiger feindseliger Staat, der mit allen andern im beständigen Kriege lebt, und fürchterlich schwer auf die Bürger drückt; es ist das Judenthum, ich glaube nicht, und hoffe es in der Folge darzuthun, daß dasselbe dadurch, daß dieser Staat auf den Haß des ganzen menschlichen

Geschlechts gegründet und aufgebaut ist, so fürchterlich werde. Von einem Volke, dessen geringste seiner Ahnen höher hinaufsteigt, als wir andern alle in unserer Geschichte, und in einen Emir, der älter ist als sie seinen Stammvater sieht — ; das in allen Völkern die Nachkommen derer erblickt, welche es aus seinen schwärmerisch geliebten Vaterland vertrieben haben — ; daß sich zu dem den Körper erschlaffenden und den Geist für jedes edle Gefühl todten Kleinhandel und Bucher verdammt hat und verdammt wird — daß durch seine Religion von unsern Mahlen von unserm Freudenbecher und von den süßen Tausche des Frohsinns mit uns von Herzen zu Herzen ausgeschlossen ist — ; daß bis in seine Pflichten und Rechte, und bis in die Seele des Allvaters uns andere alle von sich absondert, von so einem Volke sollte sich etwas anders erwarten lassen, als das geschieht was wir täglich sehen, das in einem Staate, wo der unumschränkteste König mir meine väterliche Hütte nicht nehmen darf, wo ich gegen den allmächtigen Minister mein Recht erhalte, mich doch jeder Jude, dem es einfällt, ungestraft ausplündert.

Wahr ist's leider daß man vor verschiedenen Tribunalen eher die ganze Sittlichkeit und ihr herrlichstes Produkt die Religion angreifen darf

als die jüdische Nation." — Og jeg troer nu tilfulde at have godtgjort, paa hvis Side Skylden er.

Endelig vover Herr Statsraaden at apostrophere sine christne Medborgere, at raade dem til, ikke at tabe Tillid til den Konge, til hvem de har viist, viser og fremdeles ville vise den meest uindskrænkede Tillid, fordi denne Tillid grunder sig i deres Forstands Overbeviisning, i deres Hjerterens reneste Følelser. Han vil være Manden, der om en føje Tid vil befæste den. De Danske tabe Tillid, de Danske vakle i Tillid til Frederik den Sjette, og Bårens gjenoprette, Bårens befæste den ved slikt Lands Produkt, som dette. Hvilken Fornærmelse! hvilken Arrogantse! men alt dette har sin Hensigt; og nu skal jeg opfylde den tunge Pligt, at viise: at jeg kjender den, og at Herr Statsraaden selv har lagt den for Dagen. Mig er det, han personlig vil angribe; han veed: hvormeget han end har fortjent det, at han intet juridiskt har at frygte fra mig, ikke engang noget som kunde ligne hans velfortjente pro meliori.

Jeg har befordret et Riddings-Bærk, jeg staaer da i samme Forhold til en Ridding som en Hæler til en Thy. Jeg er uværkig til en Deel af min borgerlige Agtelse, som jeg selv har forstærkt

fet; jeg har grebet det Dieblif, hvor Undersaats-
 tens Tillid til hans Konge, Sønnens til Lands-
 faderens stod paa saa svag en Grundvold, at den
 kunde rystes; jeg er ingen ærefjær Mand, jeg
 er en flet Borger, der vil, efterat have svælf-
 tet Borgerens Tillid til hans Konge, endog ud-
 strøe Ueenigheds Sæd imellem Borgerne selv.
 Dplyste Medborgere! mit Livs lange modefulde
 Dag er henrundet under Eders og Eders Fædres
 Afsyn, den stunder, Gud være lovet! ad Af-
 ten; I kjende min Wandel blandt Eder, mine
 Arbejder ligge aabne for Eders Dine, de være
 mine Hensigters, mine ufravigelige Grundsæt-
 ningers Bidnesbyrd. Dømmer mellem mig og
 Bårens, jeg skjælver ikke for at møde for Eders
 Domstoel, I ere retfærdige, jeg skjælver ikke
 for at møde med den Mand, som har søgt at
 ffille mig ved den eeneste Rang jeg har attraaet,
 den eeneste Rigdom jeg har ønsket mig, det
 eeneste Værd, jeg har kjændt sandt og varigt,
 der ffulde give mit sidste Dieblif Roe, min bor-
 gerlige Agtelse. Ja jeg gjentager: jeg skjæl-
 ver ikke for at møde med ham for den Eviges
 Domstoel, paa den store Stund da han ffal
 domme Jorden med Retfærd. — Og nu ubry-
 delig Taushed til alt, hvad Bårens herefter

skriver. Dog inden jeg gaaer over til den Taus-
 hed, som mange af mine saare agtværdige Med-
 borgere har raadet mig, endnu et Ord til Dem,
 Herr Etatsraad! Den største Overilelse De ved
 denne Lejlighed har begaaet, er: De har været
 skjodesløs i Deres Formumming. Og nu Ver-
 bum non amplius addam.

